

ВПЛИВ ПРОБЛЕМ ОБЛІКУ В БАНКАХ НА ФОРМУВАННЯ СЕКТОРІВ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах жорсткої конкуренції на вітчизняному ринку банківських послуг та негативного впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, деякі банки втрачають частину свого бізнесу, несуть значні збитки і втрачають частку своїх клієнтів.

За інформацією НБУ, перший квартал 2022 р. банки завершили із чистим збитком в сумі 160 мільйонів гривень. При цьому, за підсумками січня-лютого чистий прибуток банківської системи становив майже 10 млрд грн, що в понад 1,5 рази більше, ніж за аналогічний період 2021 р. Збитки банків за березень 2022 р. були обумовлені формуванням ними резервів під активні операції (в сумі 21,6 млрд грн) через очікуване погіршення якості активів з врахуванням поточної економічної ситуації. Необхідно зазначити, що банки продовжують демонструвати операційну прибутковість, зокрема: чистий відсотковий та комісійний дохід банківської системи у першому кварталі 2022 р. становив 32,7 млрд та 10,8 млрд грн, відповідно [1].

Робота банківського сектору є актуальною за будь-яких умов, оскільки його вплив на економічне середовище держави залишається високим.

Суттєвий внесок у дослідження системи управління фінансово-кредитних установ, організації обліку і оподаткування діяльності та аналізу показників їх роботи внесли такі науковці і молоді вчені, як: Алексеєнко М.Д., Денисенко А.В. [2], Джулій Л.В., Ємчук Л.В., Білорусець Л.М., Бочуля Н.В. [3], Малкіна Я.Д. [4], Сундук А. [5] та інші. Базуючись на різних проблемних питаннях у складних напрямках і практиці здійснення банками своєї основної діяльності, необхідно їх узагальнити для забезпечення подальшого аналізу ефективності функціонування.

Алексеєнко М.Д. і Денисенко А.В. в своїй роботі [2] систематизують та пропонують шляхи щодо удосконалення класифікації банківських депозитів.

Так, відповідно до позиції науковців, залежно від відображення в бухгалтерському обліку банку депозитів їх поділяють на залучені та розміщені депозити.

Джулій Л.В., Білорусець Л.М., Ємчук Л.В., Бочуля Н.В. виділяють у своєму дослідженні [3] ще одне актуальне питання, яке виникає у кожного банку, незалежно від його масштабів та особливостей функціонування –проблему ефективної організації управлінського обліку. Адже повнота і своєчасність інформації про поточний стан установи, вчасно прийняті управлінські рішення сприяють оперативному маневруванню ресурсами, успішному подоланню ускладнень, які можуть виникати в процесі діяльності банку як фінансово-кредитної установи, що здійснює багатофункціональне обслуговування клієнтів як на національному, так і на міжнародних ринках. Автори зазначають, що на сучасному етапі процес впровадження управлінського обліку в банках умовно можна поділити на три етапи: методологічний, методичний і технічний.

Сундук А., Юрін Я. наводять класифікацію внутрішніх загроз фінансової безпеки, серед якої виділяють проблему підробки документів або внесення до них недостовірних даних та шахрайство у сфері бухгалтерського обліку. Тобто, іншими словами формулює роль облікової системи банку з позиції аналізу існуючої практики забезпечення фінансової безпеки [5].

Малкіна Я.Д. провела дослідження розрахунків за податковими зобов'язаннями у банках України [4]. За результатами аналізу автором було визначено напрями оптимізації існуючого податкового навантаження банківських установ нашої країни. Зокрема, серед шляхів оптимізації запропоновано: зниження податкового обтяження, спрощення системи податкових розрахунків та удосконалення методології їх відображення в бухгалтерському обліку.

Узагальнення ключових проблем, пов'язаних з теорією та практикою обліку в банках дозволяє виділити такі сектори діяльності: бухгалтерський облік, організація управлінського обліку, фінансова безпека та оптимізація оподаткування (табл. 1). Кожен з цих напрямів потребує цільових підходів до

управління та оновлення.

Таблиця 1 – Узагальнення секторів діяльності банків, з позиції проблем обліку

Автор, джерело	Проблема, висвітлена в обліку	Сектор діяльності
Алексєнко М.Д., Денисенко А.В. [2]	Підходи до класифікації депозитів, кредитів, грошових коштів та інших об'єктів обліку	Бухгалтерський облік
Джулій Л.В., Білорусець Л.М., Ємчук Л.В., Бочуля Н.В. [3]	Ефективної організації управлінського обліку, оскільки повнота і своєчасність інформації про поточний стан установи, вчасно прийняті управлінські рішення сприяють оперативному маневруванню ресурсами	Організація управлінського обліку
Сундук А., Юрін Я. [5]	Підробка документів або внесення до них недостовірних даних та шахрайство у сфері бухгалтерського обліку в результаті аналізу існуючої практики забезпечення фінансової безпеки	Фінансова безпека
Малкіна Я.Д. [4]	Стан розрахунків за податковими зобов'язаннями у банків України	Оптимізація оподаткування

Проблеми обліку банків виникають головним чином в результаті дії постійних змін в законодавстві, турбулентності фінансових ринків, прискорення інформаційних потоків, внутрішньої недосконалості системи контролю. Саме ці облікові проблеми визначають сектори діяльності, якими банкам доцільно оперувати для побудови ефективної управлінської моделі та збереження сильних конкурентних позицій.

Список літератури:

1. **Громов О.** Банківський сектор: стабільність попри всі виклики. Урядовий кур'єр. 2022. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/bankivskij-sektor-stabilnist-popri-vsi-vikliki/>;
2. **Алексєнко М.Д., Денисенко А.В.** Систематизація та удосконалення класифікації банківських депозитів. Фінанси, обліку і аудит. 2018. Випуск 2(32). С. 7-19;
3. **Джулій Л. В., Білорусець Л. М., Ємчук Л. В., Бочуля Н. В.** Особливості організації управлінського обліку в банках України. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2020. № 4(1). С. 86-89;
4. **Малкіна Я. Д.** Аналіз податкового навантаження банків України та напрями його оптимізації. Агросвіт. 2020. № 24. С. 72-78;
5. **Юрін Я., Сундук А.** Фінансова і інвестиційна безпека банків та її вплив на загальноекономічну безпеку держави. Вісник Національного банку України. 2004. № 7. С.18-20.

Бібліографія: **Колесніченко А.С.** Вплив проблем обліку в банках на формування секторів їх діяльності / **А.С. Колесніченко** // Результати наукових конференцій Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та міжнародного бізнесу НТУ «ХП» за 2022 рік в 2 т. – Харків : НТУ «ХП», 2022. Т. 1 : Труді XIX-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2022» 7-9 грудня 2022 р. – 2022. С. 33-35